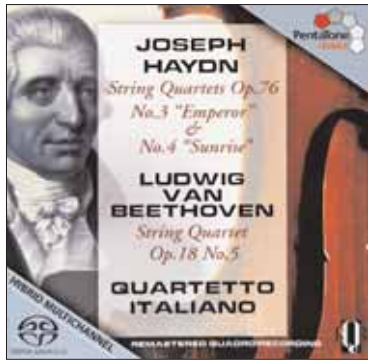

CD KLASSIEK

Kwartetten
Joseph Haydn

Van het leven van 'papa Haydn' leren we hoe indertijd een ijverige hoveling ook sterke vriendschappen kon onderhouden en hoe hij jonge muzikanten, eigenlijk potentiële rivalen, steunde. Maar mag Haydn ook enig muzikaal vaderschap worden toegedicht? Joseph Haydn (1732-1809) mag de uitvinder genoemd worden van het klassieke strijkkwartet. Daarmee heeft de componist een vorm, een *format* zoals ze in medialand vandaag zeggen, bedacht die vele generaties componisten na hem inspireerde.

Denken we maar aan Beethoven, en hoe die in zijn vijfde strijkkwartet (opus 18, nummer 5), waar deze cd mee afsluit, de vier strijkers als individuele personen benadert met elk een eigen stem. En ook Brahms en Dvorak en vele anderen werkten verder met dit originele *format* van dialogerende kamermuziek.

Het Quartetto Italiano speelt op deze historische en opnieuw onder handen genomen (*remastered*) opname twee van de zogenaamde Erdödy-kwartetten opus 76. Nochtans was niet graaf Erdödy, maar wel vorst Nikolaus II Ezsterhazy de werkgever van Haydn. Nikolaus was echter niet zo'n melomaan. Eigenlijk moest Haydn voor hem

slechts één compositie per jaar afleveren: een nieuwe mis voor het patroonsfeest van vorstin Maria Josepha Hermenegild. Een maand was Haydn zoet met die taak, daarna had hij tijd zat voor andere opdrachtgevers. Honderd dukaten moest Graaf Erdödy neertellen om de zes kwartetten twee jaar lang voor zich alleen te houden. Het eerste is het beroemde Keizerkwartet, waarvan het langzame deel met variaties op *Gott erhalte Franz der Kaiser* voortleeft als nationale hymne van Duitsland.

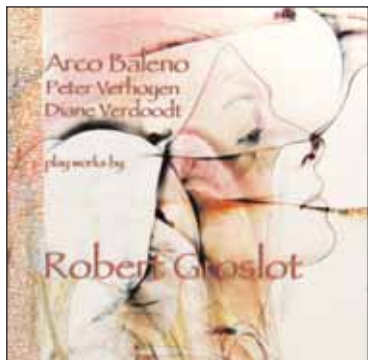
Het tweede kwartet *Sonnenaufgang* kreeg die naam van de Britten. De titel past wonderwel bij de sfeer van het *allegro con spirito* waarmee het kwartet inzet. De eerste viool laat de melodie immers openbloeien tegen de meer donkere achtergrond van bas, cello en alt, zodat men inderdaad zich kan inbeelden dat de ochtendzon door de nevelen priemt.

Haydn zou echter geen klassiek componist zijn, als hij zich hier zou laten verleiden tot het najagen van goedkoop effect. Ook virtuositeit is onmiskenbaar vereist in de supersnelle finale. Die is er echter niet om zichzelf, maar legt het af tegen eerlijk meesterschap. De componist slaagt er ook in een mespuntje Hongaarse volksmuziek binnen te smokkelen. Dat moet in andere contreien zeker als exotisch zijn overgekomen.

Niet verwonderlijk dus dat velen meenden dat het werk niet afkomstig was van een bezadigd en bejaard toondichter, maar van een jonge, experimenterende componist. (JC)

Joseph Haydn, *String Quartets Opus 76, Number 3 'Emperor' and Number 4 'Sunrise' & Ludwig van Beethoven, String Quartet Opus 18, Number 5*, door het Quartetto Italiano, superaudiocd met remastered quadro opname, Pentatone Classics (distributie codex), PTC 5186 189, 23,30 euro.

CD KLASSIEK

Kamermuziek
Arco Baleno

Arco Baleno is een kamermuziekensemble uit Vlaanderen dat zich nu eens niet toelegt op het vertolken van oude muziek, hoewel het dik twintig jaar geleden in Brugge, de bakermat van de oude muziek, werd opgericht. Het poogt integendeel een vernieuwd, eigentijds repertoire in de kamermuziek te creëren. Dat is op deze nieuwe cd zeker het geval.

We horen sopraan Diane Verdoodt en Peter Verhoyen als solisten in samenspel met Arco Baleno,

geleid door de bekende dirigent Robert Groslot. Van de dirigent leren we zelfs een nieuw facet kennen. De man blijkt vele talenten te koesteren, want hoes en bijbehorend boekje voorzag hij van knappe tekeningen. Bovendien zijn de negen werken op het programma door hem gecomponeerd.

Het is mooi werk dat zonder meer internationaal hoge ogen zal gooien. Luister maar eens naar het virtuoze fluitconcert *Chanson d'automne* op basis van een gedicht van Paul Verlaine. Daarin speelt de fluitist de pannen van het dak. Ook is er het ritmisch sterke *Una processione notturna*.

In het solowerkje *Bodede Moke*, dat verwijst naar een roman van Jef Geeraerts, staat de piccolo centraal. Kortom een cd die bewijst dat dit ensemble en de solisten er staan én dat we van Robert Groslot nog heel wat moois mogen verwachten. (JC)

Arco Baleno, *Peter Verhoyen, Diane Verdoodt Play Works by Robert Groslot*, met Peter Verhoyen (fluit), Diane Verdoodt (sopraan) en Arco Baleno onder leiding van Robert Groslot, Codaex 4027, distributie Codaex, 22,30 euro.

TIJDSCHRIFT

Digitale spiritualiteit
Tijdschrift voor
Geestelijk Leven

Een prikkelend nummer van *ETGL Tijdschrift voor Geestelijk Leven* zoomt in op spiritualiteit in het digitale tijdperk. Filosoof Niek Wiskerke verwoordt het als

BOEK
GESCHIEDENISToerisme vroeger en nu
Karel De Meulemeester

Pas in 1847 vindt het woord 'toerist' ingang. Dat wordt gebruikt voor iemand die reist voor zijn genoegen. Voordien was op reis gaan veeleer een marteling:

volgt: „De grote theïstische tradities, zoals het christendom, zijn typische boekreligies. De boeiende vraag is: kunnen zij op den duur nieuwe, sociale media overleven of zijn ze zo vastgeklit aan een specifiek medium (het geschreven en gedrukte boek), dat de komst van deze invloedrijke nieuwe media, op termijn hun einde inluidt?”

De titel van de bijdrage van Filip Noël, uitgever bij de abdij van Averbode, voorspelt weinig goeds: *Tegen beter weten in?* Het religieuze boek heeft het immers bijzonder moeilijk, terwijl er toch een groeiende belangstelling voor 'individuele spiritualiteit' bestaat. Daarom doet een religieus schrijver als Anselm Grün het bijzonder goed evenals werk van de onvermijdelijke Bekende Vlamingen.

Filip Noël: „Een uitgever kijkt met stijgende belangstelling naar

lang onderweg, slechte voorzieningen, vreemde volkeren, struikrovers. Het idee van toerisme als een waarachtige industrie, vandaag niet weg te denken uit ons leven, ontstond pas in de periode 1901-1925.

Karel De Meulemeester was vele jaren hoofd van VTB-VAB Reizen en Cultuur, maar is van opleiding klassiek filoloog. Het verbaast dan ook niet dat hij het ontstaan van het toerisme laat starten met de Olympische Spelen, ten tijde van het oude Griekenland. De mensen trokken toen immers al voor hun plezier naar deze spelen, verbleven een tijdje op de plaats waar ze georganiseerd werden en voor hen werd er dan ook een infrastructuur ter beschikking gesteld.

Heel veel ruimte wijdt de auteur aan de klassieken. De middeleeuwen blijven veeleer onderbelicht.

de evolutie van het elektronische boek. Hier liggen misschien kansen om moeilijke titels niet meer op papier uit te geven en toch beschikbaar te stellen voor het brede publiek. Het is nog afwachten hoe populair e-readers en tablets worden, maar de opmars is wellicht nu al bezig. Misschien lezen we over enkele jaren Meister Eckhart, Anselm Grün en Enzo Bianchi alleen nog op iPad of een andere e-reader. De toekomst zal het uitwijzen.” (EDS)

Langs nieuwe wegen. *Spiritualiteit in het digitale tijdperk*, in *Tijdschrift voor Geestelijk Leven*, nummer 3, mei-juni 2011. Een los nummer kost 7,95 euro en is te bestellen bij Licap, Guimardstraat 1, 1040 Brussel, 02 509 96 72, info@licap.be.

Kun je de bedevaartswegen van toen ook niet als toerisme beschouwen? Of was dat louter boetedoening? (EDS)

Karel De Meulemeester, *Van tornos tot toerisme. Ontstaan en evolutie*, Davidsfonds, Leuven, 2011, 101 blz., 24,95 euro, ISBN 978 90 5826 787 0.

BOEK SPIRITUALITEIT

Wegen naar geluk
Notker Wolf

Samen met Anselm Grün is Notker Wolf een van de meest toonaangevende spirituele schrijvers van het moment. Beiden hebben heel wat gemeen. Zowel Grün als Wolf zijn benedictijn, generatiegenoten en afkomstig uit de Duitse deelstaat Beieren. Werner Wolf trad in 1961 in bij de benedictijnen van de abdij van Sankt Ottilien, een veeleer missionaire tak van de orde. Hij nam toen de kloosternaam Notker aan en werd in 2000 abtprimaat in Rome. Tot 2012 blijft hij nog aan het hoofd staan van de wereldwijde benedictijnenorde. Intussen groeiden zijn columns en boekjes uit tot heuse bestsellers, omdat hij erin slaagt de oude wijsheidstradities op een nieuwe en frisse wijze te presenteren. Ja, schrijven kan hij.

In dit boek behandelt Wolf de zeven kardinale deugden (gerechtigheid, wijsheid, moed, matigheid, geloof, liefde, hoop) als sleutels tot geluk. Een heel oud instrument, zo'n rijtje deugden, koppelt Wolf dus aan de hedendaagse zoektocht naar geluk. Verwacht geen grote verhandelingen. De abt schrijft columns: een anekdote, een ontmoeting, een herinnering. Het leest lekker weg en ademt helemaal de stijl van de moderne journalistiek die je vindt in damesbladen en lifestylebijlagen van de kranten. Deze man weet wat er leeft en hoe je een publiek bereikt, ook met een oud christelijk verhaal.

Een citaat toont goed aan hoe Wolf oud en nieuw weet te combineren: „Het christelijk geloof kent een fundamentele zekerheid: ik zal in eeuwigheid leven. Deze zekerheid is afkomstig van God. Maar ook dit geloof wordt doorgegeven tijdens de ontmoeting met anderen, niet met de verhevenen, maar met de gelovigen. Het gaat louter over de concrete dialoog. Hoe doe jij dat met geloven?”

Het is duidelijk dat wie echt gelukkig wil worden, zich best tot Christus kan wenden. Wolf herhaalt het oude adagium dat de ervaring van het transcendente en het met de aarde verbonden goede leven van de mensen bij elkaar horen.

Voor dat goede leven zoekt Wolf inspiratie bij zijn geestelijke va-

der Benedictus, stichter van zijn orde. Matigheid en realiteitszin. En alles op zijn tijd. Dat is zijn devies. Inderdaad, dat blijven de absolute garanten van alle geluk. We kunnen nog veel leren van de oude heiligen. (EDS)

Notker Wolf, *De zeven zuilen van geluk*, Altiora, Averbode, 2011, 190 blz., 18,95 euro, ISBN 978 90 79956 08 1.